

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE
NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1970/2017. számú ügyben

Előadó: dr. Regényi Eszter

Érintett szerv: Budapesti Rendőr-főkapitányság VIII. kerületi Rendőrkapitánysága

2017.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1970/2017. számú ügyben**

Az eljárás megindítása

A nem magyar állampolgárságú panaszos beadványában helyszíni bírságolásának módját sérelmezte. Állítása szerint a rendőri intézkedés magyar nyelven történt, amit nem értett. A közlekedési szabálysértés elkövetésének elismerését úgy írták vele alá, hogy – a magyar nyelv ismeretének hiányában – nem volt tisztában azzal, mit ír alá.

Figyelemmel arra, hogy a panasz alapján felmerült a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság, az egyenlő bánásmód követelménye, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmének a gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam, amelynek során tájékoztatást kértem a Budapesti Rendőr-főkapitányságtól.

Alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény)
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.)
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebtv.)
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.)
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról szóló 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: 22/2012. BM rendelet)
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)
- A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ)

Érintett alapvető jogok

- a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- az egyenlő bánásmód követelménye: *„A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”* [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés], *„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”*
- a tisztességes ügyintézéshez való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”* [Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bekezdés]

A megállapított tényállás, a vizsgált szerv válasza

1. A beadvány szerint 2017. január 5-én a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) VIII. kerületi Rendőrkapitányságának járőrei helyszíni bírságot szabtak ki a panaszossal szemben. Több személlyel együtt piros jelzésen kelt át a Blaha Lujza térnél a gyalogátkelőn. A hatóság csak őt – illetve a vele lévő másik külföldi személyt – vonta eljárás alá, a többségi társadalomhoz tartozókat nem. Az eljárás végig magyar nyelven folyt, amit ő és társa nem értett. Nem volt lehetősége anyanyelve használatára, vagy tolmács igénybevételére, ezért nem volt tisztában azzal, hogy aláírása milyen joghatást vált ki: elismeri a szabálysértést, lemond a jogorvoslati jogáról. Álláspontja szerint az eljárás sértette a tisztességes eljárás követelményét.

A panaszos sérelmezte azt is, hogy hiába fordult a szabálysértési hatósághoz a jogszabálysértésre hivatkozva, az nem hozott alakszerű döntést, érdemben nem reagált beadványára.

A beadványozó az intézkedő rendőrök diszkriminatív eljárását is kifogásolta, az azonos szabálysértési tényállást megvalósító személyek közül csak őt és külföldi társát vonták felelősségre, a többségi társadalomhoz tartozókat nem.

2. A BRFK tájékoztatása szerint a szóban forgó napon a Rendőrkapitányság állományába tartozó járőrök észlelték, hogy Budapest, VIII. kerület Blaha Lujza tér – Népszínház utca kereszteződésében a gyalogosok közlekedését szabályozó fényjelző készülék tilos jelzése ellenére két személy – a panaszos, valamint külföldi társa – áthaladt az úttesten. A Szabs. tv. 224. § (1) bekezdésében meghatározott – figyelemmel a KRESZ 8. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltakra – szabálysértés elkövetését a panaszossal szemben az intézkedést vezető járőr 5000,- forint helyszíni bírsággal szankcionálta. A Szabs. tv. 224. § (1) bekezdése szerint, *"aki a KRESZ-ben meghatározott közúti közlekedés szabályait megszegi, ha a 217-222. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg, szabálysértést követ el."* A KRESZ 8. § (2) bekezdés c) pontja alapján, *"a piros fény az áthaladás tilalmát jelzi: a gyalogos az úttestre nem léphet."*

Az intézkedő rendőrök személyes meghallgatásuk során úgy nyilatkoztak, hogy a panaszosról és társáról az intézkedés megkezdését követően vált nyilvánvalóvá, hogy nem magyar állampolgárok. Erre tekintettel magyar és angol nyelven is közölték velük nevüket, jelenviszámukat, az intézkedés tényét, célját, továbbá tájékoztatást adtak az eljárás során őket megillető jogokról és panasztételi lehetőségekről. Ezt az intézkedés alá vont személyek megértették és a helyszíni bírság kiszabásáról szóló nyomtatványt aláírásukkal ellátták, annak egy példányát átvették. A nyomtatvány hátoldalán található tájékoztató magyarul és angolul is tartalmazta a rendőr által elmondottakkal megegyezően azt, hogy az aláírással elismert büntetés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Az intézkedő rendőrök – panaszos előadásától eltérő – nyilatkozata szerint a kérdéses helyen és időpontban csak a panaszos és társa haladt át – szabálysértést elkövetve – a tilos jelzésen, és csupán az intézkedés megkezdését követően jutott tudomásukra a panaszos és társa külföldi mivolta.

A szankcionált személyek beadványait az eljáró hatóság a Szabs. tv. 99/A. §-ában foglaltaknak megfelelően, felülvizsgálati kérelemként kezelte és megállapításaikról, álláspontjukról – a Szabs. tv. 99/A. § (2) bekezdés rendelkezése szerint – tájékoztató levelet küldtek.

A rendőri szerv véleménye szerint a vizsgált intézkedés és az azt követő eljárás jogszerű és szakszerű volt, a panaszos által feltételezett diszkriminatív bírságolásra okot adó tény, körülmény, adat nem merült fel.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatásköröm tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint: Az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés f) pontja szerint a rendvédelmi szerv az alapvető jogok biztosá által vizsgálható hatóságnak minősül. Az Rtv. 4. § (1) bekezdése szerint a rendőrség állami fegyveres rendvédelmi szerv, ezért tevékenységének vizsgálatára kiterjed vizsgálati hatásköröm.

II. Az alapvető jogok és alkotmányos elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosá az adott ügygel kapcsolatban vizsgált társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben biztosított mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta a biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodtak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, és alkalmazták az alapjog-korlátozás alkotmányosságának megítélését célzó alapjogi tesztek.

Magyarország Alaptörvénye alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontom szerint – *vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie.*

Az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni.”

Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése szerint *Magyarország független demokratikus jogállam.* Amint az Alkotmánybíróság több határozatában megfogalmazta, a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam [...] kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.* A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, *de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.*

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság elvéből adódó egyik alapvető

követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek *a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.*¹ Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.* A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. „A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.” (6/1998. (III.11.) AB határozat és 14/2004. (V.7.) AB határozat)

A közvetlen alkotmányi garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszűrés követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetők. Különösen nagy súlya van ennek a tételnek akkor, amikor az adott eljárás eleve alapjog korlátozásra, szankció kiszabására vagy jogkorlátozó intézkedés meghozatalára irányul.

A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jogot biztosító XXIV. és XXVIII. cikkeinek érvényesüléséhez nem elegendő, ha az érintett szervek betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését.

A fentiek alapján – álláspontom szerint – a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének szabályozási szinten, illetve a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában egyaránt folyamatosan érvényesülnie kell.

Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése tartalmazza a *diszkrimináció tilalmát*, mely szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A töretlen alkotmánybírói gyakorlat rögzíti, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként, egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. A megkülönböztetés alkotmányossága tekintetében az Alkotmánybíróság két mércét alkalmazott. Az alkotmányos alapjogok tekintetében megvalósuló egyenlőtlen bánásmód esetén annak alkotmányossága az alapvető jogok korlátozására irányadó szükségességi-arányossági teszt alapján ítélt meg. Bár az Alkotmány – ahogyan az Alaptörvény is – szövegszerűen csak az alapvető jogok tekintetében tiltotta a hátrányos megkülönböztetést, az Alkotmánybíróság szerint e tilalom, ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot, kiterjed az egész jogrendszerre.

III. Az ügy érdeme tekintetében

1. A nyelvhasználatról

A panaszos szerint a rendőri intézkedés magyar nyelven folyt, amit külföldiként nem értett. A rendőrség tájékoztatása szerint az intézkedő járőrök magyarul és angolul kommunikáltak az intézkedés alá vont személyekkel, akik értették közléseiket. A panaszos által sérelmezettek és a rendőrök nyilatkozatai között fennálló ellentmondást ombudsmani eszközökkel utólag feloldani nem lehetett. *Ezért e tekintetben nem állapítottam meg alapvető jog sérelmét.*

¹ 56/1991. (XI.8.) AB határozat

2. A helyszíni bírság során használt nyomtatvány tartalma

A rendőrség arra is hivatkozott, hogy a helyszíni bírságolás során használt nyomtatvány hátoldalán található angol nyelvű tájékoztató – a rendőri közléstől függetlenül is – tartalmazza a bírsággal összefüggő tudnivalókat. A panaszos a nyomtatványt aláírta.

A helyszíni bírság során használt nyomtatvány tartalmát a 22/2012. BM rendelet 20. § (3) bekezdése szabályozza. E szerint a nyomtatványnak tartalmaznia kell:

a) az eljárás alá vont személy családi nevét, utónevét, születési helyét, idejét, anyja nevét, lakcímét, állampolgárságát,

b) személyazonosításra alkalmas igazolványának, vagy engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés esetén a vezetői engedély számát és típusát,

c) az elkövetés helyét, idejét, az elkövetett cselekmény leírását, az elkövetett szabálysértés megnevezését, gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén a forgalmi rendszámot, valamint jogszabályban meghatározott, a közúti közlekedés biztonságát fokozottan veszélyeztető szabálysértés esetén a közlekedési előéleti pont számát,

d) a kiszabott helyszíni bírság összegét,

e) tájékoztatást arról, hogy – a gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírság kivételével – a meg nem fizetett helyszíni bírságot 5000 forintnként 6 óra közérdekű munkával válthatja meg, amelynek érdekében az állami foglalkoztatási szervnél a bírság megfizetésére nyitva álló határidő lejártát követő három munkanapon belül jelentkezhetsz, valamint azt, hogy a bíróság a meg nem fizetett és közérdekű munkával meg nem váltott helyszíni bírságot 5000 forintnként egy napi szabálysértési elzárásra változtatja át,

f) a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv nevét, az intézkedő személy azonosító számát, vagy nevét,

g) a fiatalkorú eljárás alá vont személy nyilatkozatát, hogy a helyszíni bírság megfizetését vállalja és aláírását,

h) a fiatalkorú eljárás alá vont személy törvényes képviselőjének aláírását.

A jogszabály a bírságolásra szolgáló nyomtatványt – a korábban hatályos 10/2000. (II.23.) BM rendeletről eltérően – nem tartalmazza mellékletként, vagyis a nyomtatvány teljes tartalmát jogszabály nem rendezi. A BRFK szóbeli tájékoztatása szerint nincs egységes formanyomtatvány, annak csak a jogszabály által előzőekben idézett előírásokat kell kötelezően tartalmaznia. *Álláspontom szerint az egységes nyomtatvány hiánya eltérő joggyakorlathoz vezethet, ami önmagában is felveti a jogbiztonság követelménye sérelmének a veszélyét.*

A 22/2012. BM rendelet nem írja elő és a rendelkezésemre bocsátott nyomtatvány hátoldalán található tájékoztató sem ismerteti – sem magyarul, sem angolul – a helyszíni bírság alternatíváját, azt, hogy alkalmazása a rendőr számára, illetve a szabálysértés elkövetésének elismerése és a bírság tudomásulvétele az eljárás alá vont személy számára nem kötelező. Mindketten választhatják a feljelentést, és az ezt követő szabálysértési eljárást, ahol a cselekmény bizonyítása a hatóság kötelezettsége, az eljárás alá vont pedig jogorvoslattal élhet.

A nyomtatvány angolul azt sem tartalmazza, hogy az eljárás alá vont személy – a tájékoztatót elolvastva és megértve – aláírásával elismeri a szabálysértés elkövetését. Ez a mondat csak magyarul szerepel a nyomtatványon, alatta következik az eljárás alá vont aláírása. A magyarul nem beszélő, a nyomtatvány hátoldalán olvasható szöveget esetleg nem olvasó személy így valójában nem tudja mit ír alá, és azt sem, hogy aláírása milyen jogkövetkezmennyel jár.

A helyszíni bírság intézménye a szabálysértési eljárás egyszerűsített formája. A helyszíni bírságolás lényege az, hogy a szabálysértés elkövetője a rendőr közlésére elismeri, hogy szabálysértést követett el, és tudomásul veszi a bírság összegét. Ha az elkövető a helyszíni bírság kiszabását – a jogkövetkezmenyekről szóló tájékoztatás után – tudomásul veszi, a bírságolás ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Amennyiben az eljárás alá vont személy nem ismeri el a szabálysértés elkövetését, szabálysértési eljárás indul. Ha az eljárás során anyanyelvét, vagy az általa ismertként megjelölt más nyelvet kíván használni, tolmácsot kell számára biztosítani. A helyszíni bírság

jogintézményének alkalmazása során azonban, az eljárás sommás jellegéből következően, tolmács azonnali kirendelésére nincs mód. Az a magyarul nem beszélő személy, aki a világnyelveken rendelkezésre álló tájékoztató elolvasása után aláírásával elismeri a szabálysértés elkövetését, tudomásul veszi a nyomtatványon ismertetett jogkövetkezményt is. Tekintettel arra, hogy a helyszíni bírságot kiszabó nyomtatvány aláírását követően a helyszíni bírság jogorvoslattal nem támadható meg, alapjogi jelentősége van annak, hogy az elkövető a megfelelő tájékoztatást követően ismeri-e el a szabálysértés elkövetését.

Külföldi személlyel szemben végrehajtott helyszíni bírságolás során mindig esetleges, hogy az intézkedő járőrök milyen pontossággal tudják ismertetni idegen nyelven a vonatkozó jogszabályi előírásokat. Ezért is garanciális jellegű az angol (német) nyelvű tájékoztató pontos tartalma a formanyomtatvány hátoldalán.

Megállapítom, hogy a 22/2012. BM rendelet nem írja elő a kötelező tartalmi elemek között a helyszíni bírság alternatívájának – a szabálysértési eljárás lehetőségének – a feltüntetését. A vizsgált ügyben rendelkezésemre bocsátott, kitöltött nyomtatvány – sem magyarul, sem angolul – nem ad tájékoztatást arról, hogy a szabálysértés elkövetésének elismerését meg lehet tagadni. Angolul (és németül) pedig hiányzik a nyomtatvány hátoldalán lévő tájékoztató megismeréséről szóló és a cselekmény elkövetésének elismerésére vonatkozó nyilatkozat is. Mindez sérti a jogbiztonság követelményét.

3. A helyszíni bírság felülvizsgálata

A panaszos sérelmezte azt is, hogy felülvizsgálati kérelméről nem született alakszerű határozat, csak tájékoztató levelet kapott.

A Szabs. tv. 99/A. § (1) bekezdése értelmében, ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy hivatalból eljárva megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért, a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy a döntését módosítja vagy visszavonja. A döntést közölni kell azzal, akivel szemben a helyszíni bírságot kiszabták.

A (2) bekezdés szerint: A helyszíni bírsággal sújtott személy is kérheti – a döntéstől számított harminc napon belül –, hogy a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy az (1) bekezdés szerint hivatalból vizsgálja felül a döntését, ha utóbb észleli, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért. Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy ez alapján megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja. Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy azt állapítja meg, hogy a döntés módosításának vagy visszavonásának nem állnak fenn a feltételei, a helyszíni bírsággal sújtott személyt **tájékoztatja** álláspontjáról. A helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy az erre vonatkozó bejelentés megtételétől számított tizenöt napon belül módosítja vagy visszavonja a döntését, illetve tájékoztatja a helyszíni bírsággal sújtott személyt.

A (3) bekezdés kimondja: Az (1) bekezdés szerinti eljárás lefolytatására – az Alkotmánybíróság határozata alapján indított eljárás kivételével – a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy csak egy ízben, a döntés közlésétől számított hat hónapon belül jogosult, ha döntése

a) a 2. § (4), (5), (7) és (8) bekezdésébe, a 27. § (2) bekezdés, c) pontjába vagy a (2a) bekezdésébe, a 27. § (3) bekezdésébe, a 39. § (2) bekezdésébe, a 83. § (1). bekezdés a); c) és e) pontjába, valamint a 99. § (2) és (7)-(9) bekezdésébe ütközik,

b) kormányrendeletben meghatározott, a helyszíni bírság kötelező mértékére vonatkozó rendelkezésbe ütközik, feltéve, hogy a kiszabott bírság a kormányrendeletben meghatározottnál magasabb összegben került megállapításra.

A (4) bekezdés szerint: A helyszíni bírság módosítására a (3) bekezdés b) pontjában és a 99. § (7)-(9) bekezdésében foglalt esetben és kizárólag a meghatározott összegnek megfelelő bírságösszeg megállapítására van lehetőség.

Az (5) bekezdés a további jogorvoslatot kizárja: A helyszíni bírság módosításáról vagy visszavonásáról hozott döntés ellen, illetve a (2) bekezdés szerinti tájékoztatás ellen nincs helye jogorvoslatnak.

A helyszíni bírság felülvizsgálata esetében tehát arról van szó, hogy a bírságot kiszabó szerv hat hónapon belül, taxatíven meghatározott jogszabálysértés miatt a bírságot egy alkalommal módosíthatja vagy visszavonhatja. Mindezt az egyébként jogorvoslattal nem támadható helyszíni bírságról való döntéstől számított 30 napon belül az elkövető is kérheti. Ha a hatóság a kérelemmel egyetért, 15 napon belül megfelelő határozatot hoz, ellenkező esetben az elkövetőt „tájékoztatja álláspontjáról.” Sem a bíróság módosítása vagy visszavonása, sem a „tájékoztatás” ellen nincs helye jogorvoslatnak.

A rendelkezésemre álló dokumentumok szerint a hatóság a panaszos kérésének elbírálására a Szabs. tv. 99/A. §-át alkalmazta, megállapította, hogy a taxatíven felsorolt jogszabálysértések közül egyik sem valósult meg, ezért – tájékoztatásában – elutasította a panaszos kérelmét. A hatóság eljárása a hatályos jogszabálynak megfelelően történt, *e tekintetben alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észleltem.*

Ugyanakkor aggályos, hogy a helyszíni bírsággal sújtott személy kérelmét elutasító hatósági döntést nem határozati formában hozzák meg. A Szabs. tv. részletesen szabályozza a szabálysértési határozat tartalmi és formai elemeit, a „tájékoztatás” tartalmi és formai kellékei azonban szabályozatlanok. *Álláspontom szerint a tájékoztatás – mint hatósági döntés – formai és tartalmi ismérveinek hiánya, valamint az azonos funkciójú fogalmak eltérő kifejezéssel jelölése a jogalkalmazás zavarait indukálja, veszélyezteti a jogbiztonság követelményét.*

4. A diszkrimináció kérdése

A panaszos sérelmezte, hogy – bár másokkal együtt mentek át a piros jelzésnél – csak őket, nem magyar állampolgárokat bírságozták meg az intézkedő rendőrök. A rendőrség szerint ennek oka az, hogy csak a panaszos és társa haladt át a tilos jelzésen. Külföldi mivoltuk csupán az intézkedés megkezdése után jutott a járőrök tudomására.

Az adott időben és helyszínen közlekedő többi járókelő magatartását, illetve a panaszos és társa kiválasztásának körülményeit ombudsmani eszközökkel utólag nem állt módomban kétséget kizáróan tisztázni, az egyenlő bánásmódhoz való jog érvényesülése vonatkozásában csupán a panaszos állításaira, valamint az azt cáfoló rendőri megállapításokra hagyatkozhattam. *A kettő között fennálló ellentmondás pedig nem tette lehetővé alapvető jogot érintő visszásság megállapítását.*

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető joggal összefüggő visszásságok orvoslása és jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 37. §-a alapján – felkérem a *belügyminisztert*, hogy tekintse át a vonatkozó jogi szabályozást és fontolja meg:

- a helyszíni bírságról kiállított formanyomtatvány tartalmi elemeinek jogszabályban való, teljes körű meghatározását (a helyszíni bírság alternatívájának – a szabálysértési eljárás lehetőségének – a feltüntetését);
- a helyszíni bírságról kiállított nyomtatvány angol (és német) nyelvű tartalmának kiegészítését (a nyomtatványok angolul is tartalmazzák az eljárás alá vont nyilatkozatát a tájékoztató tartalmának megismeréséről, megértéséről és a szabálysértés elismeréséről);
- egységes nyomtatvány kialakítását;
- a helyszíni bírság felülvizsgálatáról szóló Szabs. tv. 99/A. §-a megfelelő jogi terminológiával történő megfogalmazását.

Budapest, 2017. július 5.

